

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

32. An si quis objiciat alicui verum crimen occultum, possit illi respondere mentiris? Et an sit licitum contumelioso objicere alia crimina, ex quibus adstantes facile credant illum esse mendacem? Et ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76429](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76429)

in summ. tom. 2. tract. 3. cap. 2. concl. 5. Ioan. de la Cruz in direct. conf. par. 1. prac. 1. artic. 3. dub. 1. Tanner. in 2.2. disput. 2. quest. 3. dub. 1. numer. 12. & tandem de c. solum Lorca in 2.2. quest. 23. artic. 6. sect. 3. disputat. 25. membr. 3. num. 28. ubi loquens, præsertim de salutatione, & alloquutione, sic affectu. Hæc eodem modo debentur inimico, quo aliis. Videndum ergo erit qualiter hominibus debita sunt. Dicendum est primò, alloquutio, & conuersatio non sunt de generalibus signis dilectionis, quæ omnibus hominibus debentur, sed de specialibus: sunt tamen de generalibus inter valde coniunctos; & idè non debentur, nisi coniunctis. Secundò, salutio anticipata nulli debetur, nisi quibusdam personis dignitate præcellentibus honoris causâ. Tertio, relatio, & responsio omnibus hominibus debita est virtute affabilitatis, præsertim conciuibus. Quarto, omisso alloquutionis, & salutationis, etiam quando debita est, non est regulariter peccatum mortale: nam opponitur affabilitati, quæ non est tantæ obligationis, nisi fortè ex circumstantia personæ, & aliis cederet in magnam iniuriam, vel propter scandalum, quod ratio sit, & prudentis arbitrio discerni oportet. Ita Lorca, ex quibus num. 30. infert, non esse certum peccare mortaliter eum, qui occurrentibus pluribus, inter quos est inimicus, salutat omnes, excepto inimico. Primò, quia, vt dictum est, omisso salutationis, etiam debita, regulariter non est peccatum mortale. Secundò, quia potest id facere, non in odium, & repullam inimici sed in significationem proprij grauius, & iniuria. Hæc Lorca, licet non approbentur à Fillicio, Sylvio, & aliis, *ubi supra*, præsertim quando prius inimicus salutauit. Non reticem etiam Valer. in differentis utriusque fori, ver. remissio, differ. 2. num. 4. asserere, negationem alloquutionis, & salutationis propter aliquam inimicitiam, non esse scandalosam inter personas, de quibus non est dubitandum, nec ambigendum, vt in animo in aliquem malevolentia suffuso, vt inter patrem, & filium inter Prælatum, & subditum; & inter Religiosos, qui quotidie celebrant, & sunt exemplares; sed hoc vltimum aliquibus displicet. Vide etiam circa præsentem quæstionem Zanard. in direct. confess. par. 2. prac. 1. cap. 17.

RESOL. XXXII.

An si quis obicit alicui verum crimen occultum possit illi respondere, Mentiris?
 Et an sit licitum contumelioso obicere alia crimina, ex quibus adstantes facile credant illum esse mendacem?
 Et docetur licere defensionem aduersus obicientem crimen verum occultum, non obstante eius morte.
 Ex p. 5. tr. 13. & Misc. 1. Ref. 26.

§. 1. Licitum est dicere, Mentiris, quando contumeliosus meum crimen sciuit secreto naturali, vt si ab illo consilium petiui, sponso prius secreto naturali; licet enim non sit illius tam stricta obligatio, quam sacramentalis, tamen satis est ad eum obligandum, vt in ea occasione taceat. Secundò licet dicere, Mentiris, quando crimen ita occultum est, vt contumeliosus peccet mortaliter in illo euulgando, quamuis euulgatio esset sine contumelia, tunc enim Mentiris significat me illud crimen non admisisse, vt ab aliis sciat, & ita docet Hurtadus de Mendoza in 2.2. disput. 70. sect. 14. §. 121. & à fortiori hanc sententiam docet Bañez in 2.2. quest. 64. artic. 6. dub. 4. vers. ad argumenta,

vbi docet licere defensionem aduersus obicientem crimen verum occultum, non obstante eius morte, quam doctrinam sequitur etiam Mendoza *ubi supra*, sect. 8. §. 67.

2. Notandum est etiam hic quòd licet non sit licitum obicere contumelioso alia crimina, quæ non sunt per se vitia ad depulsionem iniuriæ, sed sufficit dicere, Mentiris, tamen si adstantes non sunt credituri illum esse mentitum, potest illi obici aliud crimen, ex quo adstantes facile credant illum esse mendacem, quia illa noui criminis obiectio est vitiosa & necessaria ad tuendum honorem. Ita Hurtadus *ubi supra*, sect. 14. §. 117. iuncto §. 120.

Sup. hoc in tom. 6. tr. 1. Ref. 89 §. Verum, à lin. 4. & seqq.

RESOL. XXXIII.

Vtrum liceat respondere iniuriam, Mentiris? Ex p. 6. tr. 6. & Misc. 1. Ref. 16.

§. 1. DE hoc casu olim interrogatus fui ab excellentissimo heu quondam domino meo domino Ioanne de Aragona Duci Terræ nouæ, qui mihi præbuit responsum cuiusdam Theologi inclitæ Societatis leui, quia defensio debet fieri cum moderamine inclipatæ tutelæ, ita vt vitetur quantum potest offensa: vt iniuriatus, cum ipsi dicitur, verbi gratia, es fur, potest se bene defendere replicando, non sum, vel hoc non est verum, absque eo quod dicat Mentiris, quod verbum ex sua natura est offensiuum. Præterea falsum est, quòd illa mentita sit defensio; quia defensio secundum Theologos & Casuistas fit ab iniuria, quam aduersarius vult inferre, non autem ab ea, quæ est illata: si autem seculus fiat, est vindicta, & sic non est licita. Neque enim in hoc debet attendi mos militaris, vt vulgò dicitur, *Cavalleresco*, sed mos Christi nostri legiflatoris, qui in terminis, operibus huiusmodi casum definiuit, & reliquit nobis, vt exemplar & legem; cum enim Ioannis 8. dicerent ei Pharisei, *Demonium habes*, non respondit, Mentimini, sed dixit, *Ego Demoniam non habeo*; quod aliàs docuerat discipulos suos Matth. 5. *Sit sermo vester, Est est, non non.*

Sup. hoc in Ref. præterita & in tom. 6. tr. 1. Ref. 89 §. Verum, à lin. 4. & seqq. & in tom. 8. tr. 5. Ref. 10. prope fine vers. Quando verò;

2. Sed his non obstantibus, tunc affirmatiuam sententiam docui: quia verbum Mentiris, potest assumi vt offensiuum, & vt defensiuum; sed in casu nostro, cum proferatur eo tempore, quo iniuriato fuit illata iniuria, liquido constat ex circumstantia temporis assumi vt defensiuum ad repellendam iniuriam, & quòd per accidens est iniuria. Ergo, &c. Confirmatur primò: nam vt optime obseruat Hurtadus de Mendoza in 2.2. D. Thoma, vol. 2. disput. 170. §. 14. num. 119. quando blasphemus obicit Deo infamia mendacia, cuiuslibet priuato licet dicere illi, Mentiris, quando alia ratione non potest consuli honori Dei, quæ actio pertinet ad virtutem Religionis; Ergo verbum Mentiris, non est tam intrinsecè malum comparatione hominis priuati, quin aliquando exuens malitiam induat honestatem. Igitur, & quando est mihi necessarium ad propellendum iniustum damnum illi proportionatum. Confirmatur secundò: Ego possum coram Iudice probare licite illum hominem sic mihi iniuriantem fuisse mentitum, & dare operam, vt puniatur pro mendacio & contumelia: ergo licet mihi auctoritate priuata illi obicere hoc crimen, quando est medium per se vitæ & vnicum ad eluendam maculam, quam ille mihi adperserat iniuste. Et in hoc casu verbum Mentiris est quidem contumelia physice, non vero moraliter: sicut occisio quando est in defensionem inculpam,